

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

МОДУЛ В1/ПО
ПРАКТИЧЕСКО ОБУЧЕНИЕ
“УПРАВЛЕНИЕ НА МПС“

София, 2012 година

О П И С А Н И Е   Н А   М О Д У Л А

КОД НА МОДУЛА	НАИМЕНОВАНИЕ НА МОДУЛА	ХОРАРИУМ	ВИД НА МОДУЛА
V1 /ПО	УПРАВЛЕНИЕ НА МПС	31 учебни часа	Задължителен

МЯСТО НА МОДУЛА В ПЛАНА НА ОБУЧЕНИЕ	ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ВХОДНОТО НИВО НА ОБУЧАВАНИТЕ
След преминаване на първите седем теми от модул V1/ТО-1 и обучението по модул V1/ТО-2.	Основно образование.

МЯСТО НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО	РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ
Учебна площадка - за групата умения от 1 до 8 включително. На път в населено и извън населено място.	Не повече от 2 учебни часа за денонощие.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА МОДУЛА
<p>След изучаването на този модул обучаваният трябва да притежава знания и умения за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подготовка на автомобила за безопасно управление. 2. Работа с органите за управление и маневриране с автомобила. 3. Безопасно управление на автомобила при различните пътни условия.

Подцели на модула /резултат от обучението/
<p>Към цел 1: Подготовка на автомобила за безопасно управление.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Запознаване с автомобила. 2. Заемане мястото на водача. 3. Подготовка за потегляне. 4. Разположение на ръцете и въртене на кормилното колело.

Подцели на модула /резултат от обучението/
<p>Към цел 2: Работа с органите за управление и маневриране с автомобила.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Потегляне и спиране. 2. Превключване на предавките. 3. Управление на автомобила – напред и назад, по права и крива линия, при изкачване и при спускане. Приспособяване на скоростта към траекторията на движение. 4. Използване на командните лостове, педали и уреди. 5. Разположение върху платното за движение. 6. Съобразяване на скоростта. 7. Поддържане на безопасна дистанция. 8. Оценяване на скоростта и дистанцията.

9. Оценяване на разстоянието за спиране.
10. Наблюдение по време на движение.
11. Движение в завой.
12. Съобразяване с пътната сигнализация.
13. Преминаване през различни видове кръстовища.
14. Отчитане влиянието на габаритите на автомобила.

Подцели на модула /резултат от обучението/

Към цел 3: Безопасно управление на автомобила при различните пътни условия.

1. Престой и паркиране.
2. Разминаване, изпреварване и заобикаляне.
3. По-характерни случаи при управлението на автомобила.
4. Теглене на автомобил (ремарке).
5. Управление извън населено място.
6. Управление в колона от превозни средства.
7. Управление в населено място с голяма интензивност на движението.
8. Управление през нощта и в условията на намалена и ограничена видимост. Използване на светлините.
9. Управление, когато сцеплението на гумите с пътя е намалено.

група умения 1

Цел 2

Описание на учебното съдържание

Подцел 1: Запознаване с автомобила.

1. Запознаване с разположението на командните лостове, педали и уреди.
2. Контролно-измервателни уреди и индикатори.
3. Контрол на нивото и състоянието на маслото, спирачната и охладителната течности.

група умения 2

Цел 2

Описание на учебното съдържание

Подцел 2: Заемане мястото на водача.

1. Правила за отваряне вратите на автомобила, влизане, сядане и затваряне на вратите.
2. Регулиране на седалката, облегалката, кормилното колело.
3. Регулиране на огледалата за виждане назад.
4. Проверка на прозрачността на стъклата и почистването им
5. Поставяне (и регулиране) на обезопасителните колани.

група умения 3

Цел 2

Описание на учебното съдържание

Подцел 3: Подготовка за потегляне.

1. Предприемане на необходимите предпазни мерки при превоз на пътници:
  - при качване;
  - при отваряне и затваряне на вратите;
  - при слизане.
2. Проверка дали заобикалящата обстановка позволява потегляне с автомобила:
  - мъртви зони;

- използване на огледалата за виждане назад;
- направляване и подвижност на погледа

група умения 4

Цел 2	Описание на учебното съдържание
	<p>Подцел 4: Разположение на ръцете и въртене на кормилното колело.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разположение на ръцете върху кормилното колело за поддържане на права посока. 2. Въртене на кормилното колело без преместване на ръцете (без прихващане). 3. Въртене на кормилното колело с преместване на ръцете (без кръстосване). 4. Въртене на кормилното колело с кръстосване на ръцете – опасности.

група умения 5

Цел 2	Описание на учебното съдържание
	<p>Подцел 1: Потегляне и спиране.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пускане и спиране на двигателя на автомобила. 2. Повторно пускане след внезапно изгасване на двигателя. 3. Потегляне – на равен път. 4. Спиране на определено място при движение с ниска скорост

група умения 6

Цел 2	Описание на учебното съдържание
	<p>Подцел 2: Превключване на предавките.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Действия с лоста за управление на предавките. 2. Превключване от по-ниска на по-висока предавка. 3. Превключване от по-висока на по-ниска предавка. 4. Избор на подходяща предавка.

група умения 7

Цел 2	Описание на учебното съдържание
	<p>Подцел 3: Управление на автомобила – напред и назад, по права и крива линия. Приспособяване на скоростта към траекторията на движение.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Контролиране на посоката на движение на автомобила чрез въртене на кормилното колело с различна бързина в зависимост от скоростта на движение. 2. Следване на определена маркирана траектория, като същевременно се манипулира с органите за управление и контрол. 3. Дозиране на ускорението. 4. Използване на двигателя като спирачка. 5. Дозиране на спирането. 6. Движение назад.

група умения 8

Цел 2	Описание на учебното съдържание
	<p>Подцел 4: Използване на командните лостове, педали и уреди.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Достигане на всички лостове и педали без да се гледа към тях

2. Действие с командните лостове, педали и уредите по време на управление на автомобила.
3. Координиране на действията при работа с командните лостове и педали.

група умения 9

Цел 2	Описание на учебното съдържание
	<p>Подцел 5: Разположение върху платното за движение.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Движение в дясната част на платното за движение. 2. Избор на лента за движение. 3. Спазване на пътната маркировка. 4. Избор на траектория за движение.

група умения 10

Цел 2	Описание на учебното съдържание
	<p>Подцел 6: Съобразяване на скоростта. Избор и промяна на скоростта във връзка с:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Индивидуалните възможности на водача. 2. Сигнализацията и правилата за движение. 3. Наличието на други участници в движението. Мястото на движение в населено място, извън населено място; 4. Релефа на пътя; 5. Видимостта; 6. Метеорологичните условия; 7. Техническите възможности на автомобила. 8. Разхода на гориво и опазване на околната среда (икономично управление).

група умения 11

Цел 2	Описание на учебното съдържание
	<p>Подцел 7: Поддържане на безопасна дистанция.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Познаване важността на дистанцията. 2. Дистанция напред. 3. Странична дистанция. 4. Определяне на минималната безопасна дистанция при различни пътни условия. 5. Спазване на безопасна дистанция при движение в населено и извън населено място.

група умения 12

Цел 2	Описание на учебното съдържание
	<p>Подцел 8: Оценяване на скоростта и дистанцията.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Определяне типа на превозните средства и познаване на техните скоростни и спирачни възможности. Управление на превозно средство със и без система против блокиране на колелата. 2. Определяне на скоростта в различни ситуации. 3. Определяне на скоростта на другите превозни средства, движещи се отпред или отзад, в зависимост от скоростта на управлявания автомобил. 4. Определяне на дистанцията на базата на различни показатели (маркировка, сигнализация и др.) 5. Причини за грешка при определяне на дистанцията и скоростта на другите

участници в движението.

група умения 13

Цел 2	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 9: Оценяване на разстоянието за спиране.

1. Оценяване изминатото разстояние за 1 секунда в зависимост от скоростта
2. Време за реакция и фактори, които въздействат върху него.
3. Оценяване на спирачния път и факторите, от които зависи той.
4. Определяне на спирачния път при различни пътни условия.
5. Спиране на бързодвижещ се автомобил на определено място.

група умения 14

Цел 2	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 10: Наблюдение по време на движение.

1. Откриване на необходимата информация, позволяваща да се предприемат изпреварващи действия:
  - отпред;
  - отстрани;
  - отзад чрез огледалото за виждане назад.
2. Откриване на необходимата информация, отнасяща се до:
  - пътя и околната среда;
  - състоянието на автомобила – чрез индикациите на арматурното табло, шумове и др;
  - другите участници в движението.

група умения 15

Цел 2	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 11: Движение в завой.

1. Възприемане на пътната сигнализация за завоите.
2. Оценка на трудността на завоя.
3. Съобразяване на скоростта с трудността на завоя (преди навлизане в завоя, при движение в кривата и при излизане от завоя).
4. Насочване на погледа.
5. Използване на спирачната уредба при движение в завой.

група умения 16

Цел 2	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 12: Съобразяване с пътната сигнализация (светлинни сигнали, пътни знаци, пътна маркировка и други средства за сигнализиране):

1. При избор на лента за движение.
2. При избор на скорост за движение.
3. При избор на посока за движение.
4. При извършване на маневри.
5. При осигуряване на предимство.

група умения 17

Цел 2	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 13: Преминаване през различни видове кръстовища.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Възприемане на кръстовището. 2. Определяне вида на кръстовището и начина на регулиране. 3. Оценка на видимостта. 4. Подбиране (съобразяване) на скоростта на движение. 5. Подаване на предупредителен сигнал, в случай на необходимост. 6. Готовност за възприемане на други участници в движението. 7. Заемане с автомобила на съответното място за завиване наляво, надясно. 8. Прилагане на правилата за предимство. 9. Спиране за осигуряване на безопасността на движението.	

група умения 18

Цел 2	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 14: Отчитане влиянието на габаритите на автомобила.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Съобразяване с широчината на автомобила:<ul style="list-style-type: none"> - при разминаване и изпреварване; - при движение в тесни или натоварени улици; - при маневриране с ползването на чужда помощ. 2. Съобразяване с дължината и височината на автомобила:<ul style="list-style-type: none"> - при движение назад и при ползване на чужда помощ; - при движение в паркинг и гараж.	

група умения 19

Цел 2	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 1: Престой и паркиране.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прилагане на правилата за престой и паркиране:<ul style="list-style-type: none"> - в населено място; - извън населено място. 2. Различни видове подреждане при паркиране. 3. Използване на аварийните светлини и предупредителния триъгълник.	

група умения 20

Цел 2	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 2: Разминаване, изпреварване и заобикаляне.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прилагане на правилата, отнасящи се за разминаването, изпреварването и заобикалянето. 2. Избор на момента и мястото за изпреварване и за прибиране след приключване на изпреварването. 3. Използване на възможностите за ускорение на автомобила. 4. Оценка възможностите на автомобила, който изпреварва (и който ще бъде изпреварен). 5. Улесняване на изпреварването. 6. Отказване от изпреварване.	

група умения 21

Цел 2	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 3: По-характерни случаи при управлението на автомобила:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Включване в движението в случай на:<ul style="list-style-type: none"> - излизане от гараж или паркинг; - потегляне от банкет или тротоар. 2. Завиване на кръстовище – наляво, надясно и в обратна посока. 3. Навлизане в кръстовище с кръгово движение и излизане от него. 4. Преминаване през тунел. 5. Пътен възел, използване на лентата за ускоряване.	

група умения 22

Цел 2	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 4: Теглене на автомобил (ремарке):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прикачване на автомобил (ремарке). 2. Движение по път с теглене на автомобил (ремарке) – завиване наляво, надясно и обръщане на посоката на движение. 3. Мерки за безопасност при теглене на автомобил (ремарке). 4. Откачване на тегления автомобил (ремарке).	

група умения 23

Цел 2	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 5: Управление извън населено място.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избиране на съответно място (лента) за движение. 2. Определяне на безопасната скорост. 3. Наблюдаване и спазване на пътните знаци и маркировка. 4. Действия при завой, разминаване, изпреварване, изкачване и спускане по наклон. 5. Преминаване през подлез, надлез, мост. 6. Преминаване през жп прелез. 7. Навлизане в населено място. 8. Движение по път без настилка.	

група умения 24

Цел 2	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 6: Управление в колона от превозни средства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избор на място (лента) за движение. 2. Движение в избраната пътна лента. 3. Избиране и поддържане на безопасна дистанция. 4. Подготовка за промяна на посоката на движение. 5. Избор на момент за изпреварване на бавнодвижещо се превозно средство. 6. Предвиждане на внезапна промяна на скоростта.	

група умения 25

Цел 2	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 7: Управление в населено място с голяма интензивност на движението.

1. Избор на маршрут и неговото поддържане.
2. Пресичане на пешеходна пътека.
3. Преминаване покрай спирки на превозните средства за обществен превоз на пътници.
4. Преминаване през кръстовища.
5. Избор на лента за движение при преминаване през кръстовище. Обръщане посоката на движение.
6. Заобикаляне на препятствия по платното за движение.
7. Откриване на признаци, позволяващи да се предвидят действията на другите участници в движението.

група умения 26

Цел 2

Описание на учебното съдържание

Подцел 8: Управление през нощта и в условията на намалена и ограничена видимост. Използване на светлините.

1. Подбиране и приспособяване на скоростта на движение и дистанцията с видимостта.
2. Използване на светлините и познаване на правилата, отнасящи се до тях
3. Установяване присъствието на пешеходци, велосипедисти и бавнодвижещи се ППС.
4. Опасност от заслепяване и как да се избегне.
5. Спиране, престой и паркиране през нощта.
6. Познаване на особеностите на движението при намалена видимост:
  - използване на светлините;
  - използване на стъклочистачките.
7. Движение в условията на мъгла:
  - особености в населено място и преминаване през кръстовище;
  - особености при движение извън населено място;
  - особености при преминаване през жп прелез.
8. Ограничаване на видимостта от:
  - конфигурация на пътя;
  - дървета, храсти, сгради, огради
  - превозни средства, строителни и други дейности.

група умения 27

Цел 2

Описание на учебното съдържание

Подцел 9: Управление, когато сцеплението на гумите с пътя е намалено. Приспособяване на скоростта на движение и дистанцията с коефициента на сцепление.

1. Оценяване на важността на състоянието на гумите.
2. Познаване на рисковете при управление на автомобила:
  - по заснежени и заледени участъци от платното за движение;
  - по участъци от пътя покрити с пясък, кал, паднали от дърветата листа;
  - в локви и при “аквапланинг”.

Обучението по “Управление на МПС” се провежда индивидуално.

Мястото на провеждането е учебният автомобил, учебната площадка, улиците на населеното място, пътищата извън населеното място.

В началото на всяко занятие преподавателят трябва да обясни на обучавания какви групи умения ще се формират и какви са характерните особености на всяко от тях.

По време на занятиято, преподавателят трябва да насочва вниманието на обучавания към конкретното учебно съдържание.

Препоръчителни методи са: инструктаж, демонстрация, наблюдение, диалог, анализ.

Резултатите от обучението за всяко занятие се оценяват със средствата на текущия контрол.

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ МАТЕРИАЛНАТА БАЗА

1. Автомобилът, използван при обучението трябва да отговаря на изискванията на Наредба № 37 за условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство и условията и реда за издаване на разрешение за тяхното обучение.
2. Учебната площадка трябва да има твърдо покритие (от асфалт, бетон или друго подобно покритие) и да има форма и размери, които позволяват изпълнение на упражненията за придобиване на определените групи умения.
3. Автомобилен симулатор (не е задължителен).

ТЕКУЩ КОНТРОЛ. МЕЖДИНЕН ИЗПИТ

Система за оценяване

1. При текущия контрол - двубална система “ДА/НЕ”.

Правилните действия и реакции на обучавания се оценяват с “ДА”.

Неправилните действия и реакции на обучавания се оценяват с “НЕ”.

2. При междинния изпит - двубална система “ДА/НЕ”.

Когато нивото на усвоените знания и придобитите умения съответства на броя на учебните часове изразходвани за това - оценката е “ДА”.

Когато нивото на усвоените знания и придобитите умения са недостатъчни спрямо броя на учебните часове изразходвани за това - оценката е “НЕ”.

Средства за оценяване

Наблюдаване действията на обучаваните по време на практическото обучение.

Резултатите от текущия контрол и междинния изпит може да се отразяват в Учебната книжка на кандидата, в графа “Забележка”.

Начин за оценяване

1. Текущия контрол се провежда от преподавателя по време на обучението. Оценката е качествена.

След завършване на занятиято, преподавателят прави анализ на действията на обучавания.

2. Междинният изпит се провеждат от ръководителя на учебния център или определен от него преподавател от учебния център след преминаване на повече от

половината от задължителните часове за практическо обучение. Оценката е качествена.
Преподавателят прави анализ на правилните и неправилни действия на обучавания.